

Ohutus

Sõiduohutus

Ohutus alati esikohal!

TÄHELEPANU

- See peatükk annab nii autojuhile kui ka kaassõitjatele tähtsat teavet auto kasutamise kohta. Täiendavat informatsiooni, mida peate iseenda ja oma kaassõitjate ohutuse tagamiseks teadma, leiате lisaks ka selle käsiraamatu teistest osadest ning ülejäänud juhendmaterjalidest.
- Hoolitsege selle eest, et kõiki autoga kaasa antud juhendmaterjale hoitaks alati autos. See on eriti tähtis juhul, kui laenate või müüte oma auto edasi kellelegi teisele.

Enne sõitmist

Iseenda ja oma kaassõitjate igakülgse ohutuse tagamiseks pöörake enne iga sõitu tähelepanu alljärgnevatele punktidele:

- Kontrollige, kas auto tuled ja suunatuled töötavad korralikult.
- Kontrollige rehvirõhku.
- Veenduge, et kõikidest akendest on tagatud selge ja hea vaade auto ümbrusele.

• Kontrollige, kas pagas on korralikult kohale kinnitatud >>> lk 262.

• Kontrollige, et mingid esemed ei saaks peadaalide vajutamist segama hakata.

• Reguleerige esiistme, peatoe ja peeglite asend enda kasvule vastavaks.

• Kontrollige, et tagaistme peatoed oleksid tagaistujate jaoks õigesti paigaldatud >>> lk 93.

• Paluge kaassõitjatel oma peatugede asend enda kasvule õigeks reguleerida.

• Hoolitsege laste ohutuse eest, kasutades sobivaid turvatoole ja õigesti paigutatud turvavööid >>> lk 52.

• Sättige end õigesse istumisasendisse. Paluge ka oma kaassõitjatel õiges asendis istuda >>> lk 35.

• Kinnitage korralikult oma turvavöö. Paluge ka oma kaassõitjatel korralikult turvavööd kinnitada >>> lk 37.

Sõiduohutust mõjutavad tegurid

Juhina vastutate te nii enda kui kõigi oma kaassõitjate eest.

• Jälgige alati tähelepanelikult liiklust ning ärge laske kaassõitjatel ja telefonikõnedel tähelepanu autojuhtimiselt kõrvale juhtida.

• Ärge juhtige kunagi autot, kui teie seisund ei võimalda ohutult sõita (nt ravimite, alkoholi, uimastite tõttu).

• Järgige alati liikluseeskirja ja piirkiiruseid.

• Valige alati tee-, liiklus- ja ilmaoludele vastav ohutu sõidukiirus.

• Pikkade vahemaade läbimisel tehke regulaarselt puhkepause – vähemalt iga kahe tunni järel.

• Võimalusel vältige sõitmist, kui olete väsinud või stressis.

TÄHELEPANU

Auto juhtimine alkoholi, ravimite, uimastite või narkootikumide mõju all võib põhjustada raskeid õnnetusi, milles inimesed võivad hukkuda.

• Alkoholi, ravimid, uimastid ja narkootikumid võivad muuta juhi reaalsustaju ning mõjuda väga halvasti reageerimiskiirusele ja sõiduohutusele, mille tulemusel võib juht kaotada kontrolli auto üle.

Turvavarustus

Ärge seadke kunagi ohtu iseenda või oma kaassõitjate ohutust. Kui siiski peaks juhtuma liiklusõnnetus, aitab auto turvavarustus vigastuste riski vähendada. Alltoodud loend annab ülevaate teie CUPRA tähtsaimatest turvavarustuse elementidest¹⁾:

¹⁾ Sõltuvalt mudeliversioonist/turupiirkonnast

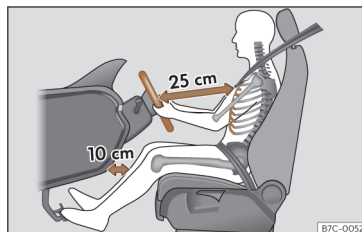
- optimeeritud turvavööd kõikidel istekohtadel,
- pingutitega turvavööd esiistmetel ning tagaistme äärmistel istekohtadel,
- koormuse piirajatega turvavööd esiistmetel ning tagaistme äärmistel istekohtadel,
- punane hoiatustuli ja turvavööde oleku näit (kui on),
- juhi ja esiistmel istuva kaassõitja esiturvapadjad,
- juhi ja esiistmel istuva kaassõitja külgturvapadjad,
- turvakardinad auto mõlemal küljel,
- põlveturvapadi,
- kollane turvapadjade hoiatustuli ,
- kollane hoiatustuli **PASSENGER AIR BAG OFF** , keskkonsoolis,
- kollane indikaatorituli **PASSENGER AIR BAG ON** keskkonsoolis,
- juhtmoodulid ja andurid,
- optimeeritud ja reguleeritava kõrgusega peatööd¹⁾,
- reguleeritav roolisammas,
- ISOFIX-/i-Size-kinnituspunktid laste turvaistmete paigaldamiseks,
- laste turvaistmete ülemise kinnitusrihma kinnituspunktid.

Loetletud turvaravustuse elemendid teevad omavahel pidevalt koostööd, et teid ja teie kaassõitjaid õnnetuse korral võimalikult hästi kaitsta. Need turvasüsteemid ei saa aga oma ülesannet täita, kui teie ja teie kaassõitjad ei istu õiges asendis või ei kasuta turvaravustust õigesti.

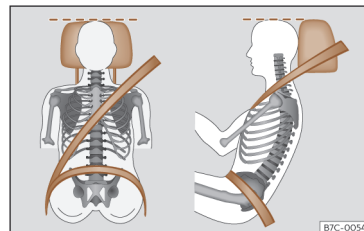
Ohutus sõltub eelkõige igaühest endast!

Sõitjate õige istumisasend

Õige asend istmel

Joonis 13 Juhi õige kaugus roolist peab olema vähemalt 25 cm.

Joonis 14 Turvavöö ja peatöö õige asend

Järgnevalt on kirjeldatud juhi ja kaassõitjate õiget istumisasendit.

Kui teie kehaehitus ei võimalda teil õiges asendis istuda, pöörduge asjatundlikusse autoteenindusse, kus teile osatakse pakkuda vajalikke erilahendusi. Turvavöö ja turvapadjad pakuvad optimaalset kaitset vaid juhul, kui teie istumisasend on õige. CUPRA soovib teil viia oma auto volitatud margiesindusse.

Teie ohutuse tagamiseks ja kehavigastuste riski vähendamiseks liiklusõnnetuse, äkkpidurdamise või järsu manöövri korral soovib CUPRA järgnevalt kirjeldatud istumisasendeid:

¹⁾ Sisseehitatud peatugedega esiistmed ei vaja reguleerimist.

Kõikidele autos viibijatele:

- Reguleerige oma peatugi asendisse, milles selle ülaser on samal või võimalikult samal kõrgusel kui teie pealagi ning mitte mingil juhul silmade kõrgusest allpool¹⁾. Hoidke oma kukalt peatoele võimalikult lähedal >>> **joonis 14**.
- Lühikest kasvu inimesed peavad panema peatoe kõige madalamasse asendisse¹⁾, ka juhul, kui pea asub seejärel peatoe ülaserast allpool.
- Pikka kasvu inimesed peavad tõstma peatoe kõige ülemisse asendisse¹⁾.
- Hoidke oma jalgu sõidu ajal alati pörandal.
- Paigutage ja kinnitage õigesti oma turvavöö >>> lk 37.

Lisajuhised juhile:

- Pange oma istme seljatugi võimalikult püstisesse asendisse, et selg toetuks täielikult vastu seljatuge.
- Reguleerige rool asendisse, milles see on teie rinnakorvist vähemalt 25 cm kaugusel >>> **joonis 13** ja saate selle väliservast kergelt kõverdatud kätega mõlemalt küljelt mugavalt kinni hoida.
- Rool peab olema alati suunatud rinnakorvi, mitte nõi poole.

- Reguleerige oma iste pikisuunas asendisse, milles saate pedaalid alla vajutada kergelt kõverdatud põlvedega ning kaugus armatuurlaua ja põlvede vahel on vähemalt 10 cm >>> **joonis 14**.

- Reguleerige istme kõrgus selliseks, et ulatuk-site vabalt rooli ülaserast kinni võtma.

- Hoidke oma jalgu alati jalaruumis, et teil oleks pidevalt kontroll oma auto üle.

Lisajuhised eisiistmel istuvale kaassõitjale:

- Pange oma istme seljatugi võimalikult püstisesse asendisse, et selg toetuks täielikult vastu seljatuge.
- Nihutage iste lõpuni taha (kaugus rinnakorvi ja armatuurlaua vahel peab olema vähemalt 25 cm). Kui istute armatuurlaual lähemal kui 25 cm, ei suuda turvapadjasüsteem teid korralikult kaitsta.

Istekohtade arv

Autos on kokku 5 istekohta: 2 ees ja 3 taga. Kõik istekohad on varustatud turvavööga.

Kontrollige auto ametlikest dokumentidest üle, mitme sõitja jaoks teie auto on heaks kiidetud.

⚠ TÄHELEPANU

Vale istumisasend autos võib äkkpidurdamise, järsu manöövri, kokkupõrke või liiklusõnnetuse korral ning turvapatjade täitumisel suurendada raskete või surmavate kehavigastuste riski.

- Enne sõidu alustamist peavad kõik autos viibijad istuma õiges asendis ning jääma õigesse istumisasendisse kogu sõidu ajaks. Sama kehtib ka turvavöö õige kasutamise kohta.

- Autos võib sõita maksimaalselt sama arv inimesi, kui palju on autos turvavööga istekohti.

- Laste sõidutamisel autos kasutage alati ametlikult heaks kiidetud ning lapse kaalule ja kasvule vastavat turvavarustust (turvahälli, -tooli või istmekõrgendust) >>> lk 52.

- Hoidke jalgu sõidu ajal alati pörandal ja laruumis. Ärge pange jalgu kunagi näiteks istme või armatuurlaua peale ega aknast välja. Vastasel juhul ei saa turvapadi ja turvavöö teid ettenähtud viisil kaitsta ning need võivad avarii korral kehavigastuste riski hoo pis suurendada.

¹⁾ Reguleeritavate peatugedega istmetel

Valest istumisasendist tulenevad ohud

Raskete või surmavate kehavigastuste risk kasvab märgatavalt, kui turvavööd ei kinnitata või seda tehakse valesti. Turvavööd saavad optimaalset kaitset pakkuda vaid juhul, kui need on õiges asendis. Vale istumisasend vähendab turvavöö kaitsevõimet märgatavalt ning suurendab seetõttu raskete või surmavate kehavigastuste riski. Oht raskelt või eluohtlikult vigi saada kasvab eriti juhul, kui täituv turvapadi annab löögi inimesele, kes ei ole sel hetkel õiges istumisasendis. Kõikide autos viibijate – eriti laste – eest vastutab alati auto juht.

Alljärgnevas loendis on mõned näited selle kohta, millised istumisasendid võivad kõikide autos viibijate jaoks ohtlikuks osutada.

Kui auto liigub:

- Ärge seiske autos kunagi püsti.
- Ärge seiske kunagi istmete peal.
- Ärge ronige kunagi põlvili istmete peale.
- Ärge kallutage oma istme seljatuge kunagi liiga kaugele taha.
- Ärge toetuge kunagi vastu armatuurlauda.
- Ärge heitke kunagi tagaistmele pikali.
- Ärge istuge kunagi ainult istme esiserval.
- Ärge istuge kunagi küljega sõidusuunas.
- Ärge nõjatuge kunagi aknast välja.
- Ärge pange oma jalgu kunagi aknast välja.

- Ärge pange oma jalgu kunagi armatuurilauale.
- Ärge pange oma jalgu kunagi istme või selle seljatoe peale.
- Ärge sõitke kunagi jalaruumis.
- Ärge istuge kunagi käetugede peal.
- Ärge sõitke kunagi kinnitamata turvavööga.
- Ärge sõitke kunagi pagasiruumis.

⚠ TÄHELEPANU

Vale istumisasend autos võib liiklusõnnetuse, äkkpidurdamise või järsu manöövri korral suurendada raskete või surmavate kehavigastuste riski.

- Kõik autos viibijad peavad sõidu algusest kuni lõpuni istuma õiges asendis ning kinnitama õigesti oma turvavöö.
- Sõitjad, kes ei istu õiges asendis, ei ole kinnitanud oma turvavööd või ei asu turvapadja-dest õigel kaugusel, riskivad raskete või surmavate kehavigastustega, eriti juhul, kui turvapadjad täituvad ja neile löögi annavad.

Turvavööd

Sissejuhatus

Joonis 15 Autojuht, kelle turvavöö on õigesti paigutatud ja kinnitatud, ei paisku äkkpidurdamisel ettepoole.

Õigesti paigutatud ja kinnitatud turvavööd hoiavad sõitjaid õiges istumisasendis. Need aitavad vältida ka kontrollimatut liikumist, mille tagajärjeks võivad olla rasked kehavigastused. Lisaks vähendavad turvavööd ka ohtu avarii korral autost välja paiskuda.

Autos viibijad, kes on turvavööga korralikult kohale kinnitatud, on hästi kaitstud tänu turvavööde võimele neelata kineetilist energiat. Lisaks neelavad ja hajutavad kokkupõrkes vabanevat kineetilist energiat teie auto esiosa ning kogu ülejäänud passiivne turvavarustus (nt turvapadjade süsteem). Kokkuvõttes vähendavad kõik need komponendid vabanenud kineetilise energia mõju ja seeläbi vigastuste ohtu. See

ongi põhjus, miks on väga tähtis enne igat sõitu kinnitada oma turvavöö, isegi juhul, kui sõidate vaid järgmise nurgani.

Veenduge, et ka kõik teie kaassõitjad kinnitaksid alati oma turvavööd. Avariide statistika on tõestanud, et õigesti paigutatud ja kinnitatud turvavöö on raskete liiklusõnnetuste korral väga tõhus vahend vigastumise ohu vähendamisel ja ellujäämisvõimaluse suurendamisel. Veelgi enam – korralikult kinnitatud turvavööd parandavad ka kaitset, mida pakuvad avarii korral täituvad turvapadjad. Just sel põhjusel on turvavöö kasutamine enamikus riikides seadusega kohustuslikuks tehtud.

Kuigi teie auto on varustatud turvatähtsate padjadega, tuleb alati kinnitada ka turvavööd. Esiturvapadjad täituvad näiteks vaid teatud tüüpi eest saadavate löökide korral. Esiturvapadjad ei täitu nõrgemate eest või küljelt saadud löökide, tagant otsasõitude ja auto ümberpaiskumise korral ega avariides, milles saadud löögi tugevus ei ületa turvatähtsate padjade täitumiseks vajalikku piirväärtust nende juhtmoodulis.

Tähtsad ohutusnõuded turvavööde kasutamisel

- Kinnitage alati oma turvavöö vastavalt selles peatükis antud juhistele.
- Kontrollige, et turvavöödel ei oleks mingeid vigastusi ning veenduge, et neid saab alati taktistatena kasutada.

⚠ TÄHELEPANU

- Raskete kehavigastuste risk kasvab märgatavalt, kui turvavööd ei kinnitata või seda tehakse valesti. Turvavööd pakuvad optimaalset kaitset vaid juhul, kui neid kasutatakse õigesti.
- Ärge lubage kunagi kasutada ühte turvavööd rohkem kui ühe inimese (ka mitte laste) kinnitamiseks.
- Ärge avage turvavööd kunagi sõidu ajal. See võib olla eluohtlik!
- Turvavööd ei tohi kunagi paigutada üle kõvade või kergesti purunevate esemete (nt üle prillide, pastapliiatsite vms), sest need võivad avarii korral vigastusi tekitada.
- Hoolitsege selle eest, et turvavöö millegi vahele kinni jäädes või vastu teravaid servi hõõrduks viga ei saaks.
- Ärge pange turvavööd kunagi läbi kaenla alt või mingisse teise valesse asendisse.
- Suured ja lahtised rõivad (nt mantel kampsuni peal) takistavad turvavöö õigesse asendisse paigutamist, vähendades sel moel selle kaitsevõimet.
- Jälgige, et turvavöö kinnituspandlasse ei satuks paberitükke või muid võõrkehi, kuna vastasel juhul pole võimalik lukustuskeelt pandlas korralikult lukustada.
- Ärge kasutage turvavöö asendi muutmiseks kunagi mingeid abiklambreid, fiksaatoreid või muid sarnaseid vahendeid.

- Kulunud või rebenenud turvavööd või nende kahjustatud ühendused, pandlad või tagasitõmbemehhanismid võivad avarii korral raskeid kehavigastusi põhjustada. Seepärast tuleb kõikide turvavööde seisundit regulaarselt kontrollida.
- Turvavööd, mis avarii ajal kasutusel olid ning seetõttu välja venisid, tuleb lasta asjatundlikus autoteeninduses uutega asendada. Asendamine võib olla vajalik isegi juhul, kui nähtavad vigastused puuduvad. Üle tuleb kontrollida ka turvavöö kinnituskohad.
- Ärge proovige kahjustatud turvavööd ise parandada. Turvavööd ei tohi autost eemaldada ega nende ehitust mingil moel muuta.
- Hoidke turvavööde rihmad alati puhtad, sest muidu ei pruugi nende tagasitõmbemehhanismid korralikult töötada.

Turvavöö oleku näit

Põle punase tulega

Juht või kaassõitja ei ole oma turvavööd kinnitanud.

Hoiatustuli tuleb juhile meelde, et kõik autots viibijad peavad kinnitama oma turvavöö.

Enne sõidu alustamist:

- Kinnitage korralikult oma turvavöö.
- Paluge ka oma kaassõitjatel enne sõidu alustamist korralikult turvavööd kinnitada.
- Kaitske lapsi, kasutades lapse kasvule ja kaalu vastavat turvatooli >>> lk 52.

Kui sõidukiirus kerkib pärast sõidu alustamist üle u 25 km/h ja turvavööd pole kinnitatud või need avatakse pärast kinnitamist uuesti, kostab mõne sekundi pikkune hoiatussignaali. Lisaks hakkab näidikuploki ekraanil vilkuma ka hoiatustuli.

Hoiatustuli kustub, kui juht ja tema kõrval istuv kaassõitja on pärast süüte sisselülitamist oma turvavööd kinnitanud.

Tagaistmel kinnitatud turvavööde näit

Joonis 16 Näidikuploki: tagaistme turvavööde oleku näit

Sõltuvalt mudeliversioonist annab turvavööde oleku näit >>> **joonis 16** näidikuploki pärast süüte sisselülitamist juhile teada, kas tagaistmel istujad on oma turvavööd kinnitanud või mitte.

See sümbol näitab, et vastav istekoht on tühi.

See sümbol näitab, et kaassõitja istub sellel istekohal ja on kinnitanud oma turvavöö.

Kui keegi avab tagaistmel oma turvavöö sõidu ajal, siis sümbol süttib ja jääb kuni 60 sekundiks põlema. Kui sõidate kiiremini kui u 25 km/h, kostab ka mõne sekundi pikkune hoiatussignaali.

Kui tagaistme mõnel istekohal avatakse või suletakse turvavöö sõidu ajal, jääb turvavööde oleku näit u 30 sekundiks põlema.

Laupkokkupõrge ja füüsikaseadused

Joonis 17 Turvavööta juht võib suure hooga ettepoole paiskuda.

Joonis 18 Turvavööta tagaistujad võivad suure hooga ette vastu turvavööga kinnitatud autojuhti paiskuda.

Füüsikaseaduste mõju laupkokkupõrke korral on lihtne selgitada: momendil, kui auto hakkab liikuma, omandavad nii auto kui kõik selles viibijad energia, mida nimetatakse "kineetiliseks energiaks".

"Kineetilise energia" hulk sõltub sõidukiirusest ning sõiduki ja selles viibijate massist. Mida suuremad need on, seda rohkem energiat tuleb kokkupõrke korral "neelata".

Olulisim tegur on siiski auto kiirus. Kiiruse kahekordistumisel – näiteks kiirusest 25 km/h kiiruseni 50 km/h – kasvab kineetiline energia tervelt neli korda.

Kui eeldada, et meie näites ei ole autos viibijad turvavööga kinnitatud, siis vabaneb kokkupõrke korral kogu nende kineetiline energia, paisates nad vastu lõõgi andnud objekti.

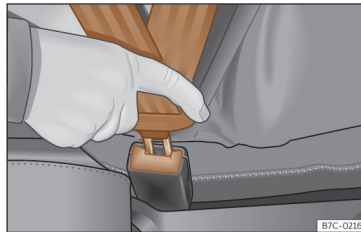
Juba kiirustel 30–50 km/h toimuva kokkupõrke korral mõjuvad inimese kehale jõud, mis võivad vabalt ulatuda üle tonni (1000 kg). Suuremal kiirusel on need jõud veelgi suuremad.

Sõitjad, kes ei ole oma turvavööd kinnitanud, ei ole oma auto küljes “kinni”. Laupkokkupõrke korral jätkavad nad liikumist sama kiirusega, millega nende auto vahetult enne kokkupõrget liikus. See ei kehti mitte ainult laupkokkupõrgete, vaid ka kõigi teiste kokkupõrgete ja liiklusõnnetuste puhul.

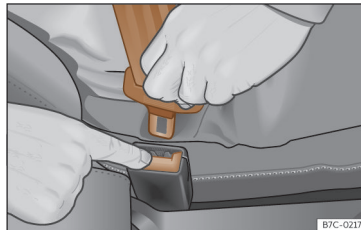
Isegi väikestel kiirustel toimunud kokkupõrgetes mõjuvad kehale nii suured jõud, et end kätega paigal hoida on võimatu. Laupkokkupõrke korral liiguvad turvavööta sõitjad suure hooga kontrollimatult ettepoole ja paiskuvad näiteks vastu rooli, armatuurlauda või esiklaasi >>> **joonis 17**.

On väga tähtis, et kõik sõitjad ka tagaistmel oma turvavöö korralikult kinnitaksid. Vastasel juhul võivad nad suure jõuga läbi autosalongi ette paiskuda. Kui tagaistujad oma turvavööd ei kinnita, ei sea nad ohtu mitte ainult iseennast, vaid ka esiistmel istujaid >>> **joonis 18**.

Turvavöö kinnitamine ja avamine

Joonis 19 Pistke turvavöö lukustuskeel pandlasse.

Joonis 20 Vabastage turvavöö lukustuskeel pandlast.

Õigesti paigutatud ja kinnitatud turvavööd hoiavad sõitjaid istumisasendis, milles nad on avarii või äkkpidurdamise korral kõige paremini kaitstud >>> **△**.

Turvavöö kinnitamine

Kinnitage oma turvavöö enne iga sõitu.

- Reguleerige esiiste ja peatugi õigesse asendisse >>> lk 35.
- Pange ja fikseerige tagaistme seljatugi püstiasendisse >>> **△**.
- Tõmmake turvavööd lukustuskeelest ja paigutage ühtlaselt üle rinna ja puusade. Ärge laske rihmal seejuures keerdu minna >>> **△**.
- Pistke turvavöö lukustuskeel oma istekoha juurde kuuluvasse pandlasse >>> **joonis 19**.
- Kontrollige rihmast tõmmates, et lukustuskeel oleks kindlalt pandlas kinni.

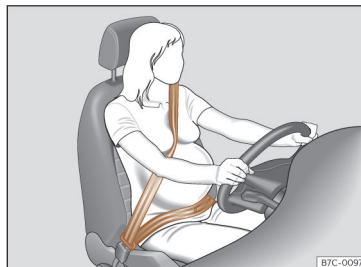
Turvavöö avamine

Avage turvavöö alles siis, kui auto on täielikult peatunud >>> **△**.

- Vajutage pandlal olevat punast avamisnuppu >>> **joonis 20**. Lukustuskeel vabaneb ja hüppab pandlast välja.
- Juhtige turvavöö käega tagasi, et lihtsustada selle sissekerimist ja vältida auto siseviimistluse kahjustamist.

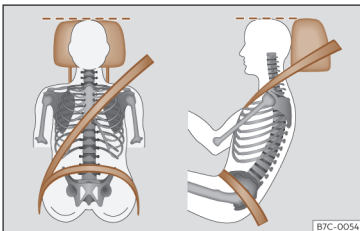
⚠ TÄHELEPANU

- Turvavöö ei saa pakkuda parimat kaitset, kui istme seljatugi ei ole püstiasendis ning turvavöö ei ole istuja kasvule parajaks reguleeritud ja õigesti paigutatud.
- Turvavöö avamine sõidu ajal võib avarii või äkkpidurdamise korral raskeid või surmavaid kehavigastusi põhjustada.
- Turvavöö, eriti lõtv turvavöö, võib põhjustada raskeid vigastusi, kui rihm nihkub tugevatelt kehaosadelt pehmetele piirkondadele (nt kõhule).

Joonis 22 Turvavöö õige asend raseduse ajal

Turvavöö õige asend

Joonis 21 Turvavöö ja peatoe õige asend eest- ja külgsuunas

Turvavööd pakuvad avarii korral parimat kaitset ja vähendavad raskete või surmavate vigastuste ohtu ainult juhul, kui need on õigesti paigutatud. Veelgi enam – kui turvavöö on õiges asendis, hoiab see sõitjat oma kohal kinni nii, et ka avanev turvapadi saab talle maksimaalset kaitset pakkuda. Seepärast tulebki alati oma turvavöö kinnitada ja selle rihm õigesse asendisse paigutada.

Vale istumisasendi korral võivad turvavööd raskeid või koguni surmavaid kehavigastusi põhjustada >>> *lk 35, Sõitjate õige istumisasend.*

- Turvavöö õlarihm peab jooksmas üle õla keskkohta, mitte kunagi üle kaela või käe, kaenla alt või õla tagant.
- Turvavöö vöörihm peab jooksmas üle vaagnalu, mitte kunagi üle kõhu.

- Turvavöö rihm peab olema lapiti mugavalt ja parajalt keha vastas. Vajadusel tõmmake rihm tugevamini pingule.

Kui autos istub **lapseeooteil naine**, peab tema turvavöö jooksmas ühtlaselt üle rinna ja võimalikult madalalt üle vaagnalu, asudes lapiti keha vastas, avaldamata survet alakõhule. Turvavööd peab sel moel kasutama kuni raseduse lõpuni >>> **joonis 22.**

Turvavöö asendi muutmine vastavalt keha kasvule

Turvavöö asendit saab muuta, reguleerides esiistmete kõrgust.

⚠ TÄHELEPANU

Vales asendis turvavöö võib avarii korral raskeid või surmavaid vigastusi põhjustada.

- Turvavöö õlarihm peab jooksmas üle õla keskkohta, mitte kunagi üle kaela või käe.
- Turvavöö rihm peab olema lapiti ning mugavalt pingul vastu ülakeha.
- Turvavöö vöörihm peab jooksmas üle vaagnalu, mitte kunagi üle kõhu. Turvavöö rihm peab olema lapiti ning mugavalt pingul ümber puusade. Vajadusel tõmmake rihm tugevamini pingule.
- Rasedad naised peavad paigutama turvavöö vöörihma võimalikult madalalt üle vaagnalu ja jälgima, et see oleks lapiti vastu keha “kõhukumeruse” ümber >>> **joonis 22.**

- Jälgige, et kinnitatud turvavöö ei läheks keerdu.

- Ärge tõmmake turvavööd pärast õigesse asendisse paigutamist käega kehast eemale.

- Ärge paigutage turvavööd üle kõvade või kergesti purunevate esemete, nt üle prillide, pastapliiatsite või võtmete.

- Ärge kasutage turvavöö asendi muutmiseks kunagi mingeid abiklambreid, fiksaatorrõngaid vms vahendeid.

Märkus

Kui teie kehaehitus ei võimalda turvavööd õigesti paigutada, pöörduge asjatundlikusse autoteenindusse, kus teile osatakse pakkuda vajalikke erilahendusi, mis tagavad teile turvavööde ja turvapatjade poolt optimaalse kaitse. CUPRA soovib teil viia oma auto volitatud margiesindusse.

Turvavöö automaatne tagasitõmbemehhanism, pinguti ja koormuse piiraja

Auto turvavööd on üks osa auto turvasüsteemist >>> lk 35. See süsteem on varustatud järgmiste tähtsate elementidega:

Turvavöö automaatne tagasitõmbemehhanism

Esiistmete ja tagaistme äärmiste istekohtade (sõltuvalt varustusest ka keskmise istekohta) turvavööde õlarihmad on varustatud automaatse tagasitõmbemehhanismiga. Normaalse autosõidu ajal või juhul, kui turvavöö õlarihma tõmmatakse ühtlaselt ja õrnalt, tagab see istuja täieliku liikumisvabaduse. Kui aga sõidetakse mägiteedel, läbitakse kurve, kiirendatakse või pidurdatakse järsult ja turvavöö pikeneb seetõttu väga kiiresti, lukustab mehhanism turvavöö fikseeritud asendisse.

Kriitilistes sõidusituatsioonides (nt avariipidurdamise ja ala- või ülejuhitavuse korral) võib avariiks valmistumise süsteem esiistmetel kinnitatud turvavööd automaatselt tugevamini pingule tõmmata¹⁾. Kui liiklusõnnetust ei juhtu või ohtlik olukord möödub, lastakse need turvavööd taas lõdvemaks. Seejärel on avariiks valmistumise süsteem uuesti tööks valmis >>> lk 43.

Turvavöö pinguti

Esiistmete ja sõltuvalt varustusest ka tagaistme äärmiste istekohtade turvavööd on varustatud rihma pingutitega.

Andurid panevad pingutid tugeva eest, küljelt või tagant saadud löögi korral tööle ning need pingutavad turvavööid rihmade pikenemisele vastupidises suunas.

Kui turvavöö on lõtv, tõmbab pinguti selle istuja ümber pingule. See takistab sõitjate liikumist löögi suunas ettepoole.

Turvavööde eelpingutid teevad koostööd turvapatjade süsteemiga. Ümberpaiskumise korral rakenduvad turvavööde eelpingutid tööle vaid juhul, kui turvakardinad täituvad.

Kui turvavöö pinguti tööle rakendub, võib eralduda peent pulbrit. See on täiesti normaalne ega anna märku auto süttimisest.

Ajutine turvavööde pingutamine (avariiks valmistumise süsteem)

Teatud sõidusituatsioonides võib turvavööde pingutamine toimuda vaid ajutiselt >>> lk 43. Näiteks:

- tugeva äkkpidurdamise korral,
- üle- või alajuhitavuse korral,
- kergete kokkupõrgete korral.

Turvavöö koormuse piiraja

Sõltuvalt auto varustusest ja riigist, kus auto os-teti, vähendab koormuse piiraja liiklusõnnetuse korral turvavöö poolt istuja kehale avaldatavat koormust.

¹⁾ Ainult juhul, kui varustusse kuulub avariiks valmistumise süsteem

Märkus

- Teatud sõidusituatsioonides võivad ajuti sellele rakendatud turvavöö pingutid rihma püsivalt pingule jätta¹⁾. Sellisel juhul tuleb turvavöö selle lõdvendamiseks käsitsi avada ja siis uuesti kinnitada. Seda tuleb teha siis, kui auto seisab paigal.
- Auto või süsteemi osade lammutamisel peab tingimata järgima asjakohaseid ohutusnõudeid. Asjatundlikud autoteenindused on nende nõuetega kursis.

Turvavöö pinguti hooldus ja kasutuselt kõrvaldamine

Pingutid on turvavööde osad, mis on paigaldatud teie auto istmetesse. Kui teete min-geid töid turvavööde pingutite kallal või eemal-date ja paigaldade süsteemi osi mingite muude remonttööde käigus, võivad turvavööd viga saada. Selle tagajärjel ei pruugi pingutid avariil korral enam normaalselt või üldse mitte töö-tada.

Seega peab alati kinni pidama asjatundlikes au-tooteenindustes järgitavatest nõuetest, et turva-vööde pingutid püsiksid alati parimas töökorras ning eemaldatud osad ei tekitaks mingeid vi-gastusi ega saastaks keskkonda.

TÄHELEPANU

Turvavööde, automaatsete tagasitõmbemeh-hanismide ja turvavööde pingutite väär ka-sutamine ning asjatundmatu remont võivad suurendada raskete ja surmavate vigastuste ohtu. Turvavööde pingutid ei pruugi vajaduse korral tööle rakenduda või võivad seda teha ootamatult siis, kui selleks vajadust pole.

- Ärge remontige ega reguleerige kunagi ise turvavööde komponente või pinguteid, sa-muti ärge võtke neid ise osadeks lahti ega pange kokku. Laske kõiki selliseid töid teha alati asjatundlikus autoteeninduses.
- Turvavööd, nende pinguteid ja automaat-seid tagasitõmbemehhanisme ei saa remon-tida. Need tuleb asendada uutega.

Keskkonda puudutav märkus

Turvapadjamoodulid ja turvavööde pingutid võivad sisaldada perklooraati. Järgige nende jäätmekäitlusel seadustega kehtestatud nõudeid.

Avariiks valmistumise süs-teem

Kuidas see töötab?

Avariiks valmistumise süsteem on juhiabisüs-teem, mis võtab potentsiaalselt ohtlikes olu-kordades autos viibijate kaitsmiseks kasutusele rea ohutusmeetmeid, ent ei hoia ära võima-likku kokkupõrget.

Süsteem töötab vaid juhul, kui sõitmiseks ei ole valitud mingit eriotstarbelist sõiduprofiili ega esine häireid süsteemi töös.

Põhifunktsioonid

Sõltuvalt vastavas riigis kehtivatest seadustest ja auto varustusest võib süsteem kriitilistes olu-kordades (nt avariipidurdamise korral või ju-hul, kui auto kaotab juhitavuse) ühekaupa või korraga tööle rakendada järgnevalt loetletud funktsioonid, kui auto sõidukiirus on suurem kui u 30 km/h.

- Esiistmetel kinnitatud turvavööde pinguta-mine
- Ohutulede sisselülitamine
- Akende ja katuseluugi (kui on varustuses) au-tomaatne sulgemine, kuni need on vaid pisut praakil

¹⁾ Ainult juhul, kui varustuses kuulub avariiks valmistumise süsteem

Sõltuvalt sellest, kui ohtlik sõidusituatsioon on, pingutatakse turvavõid kas ükshaaval või mõlemat korraga.

Lisaks esikokkupõrke vältimissüsteemile (Front Assist)

Esikokkupõrke vältimissüsteemiga >>> Ik 165 varustatud autodes hinnatakse süsteemi ehitusest tulenevates piirides andmeid kokkupõrkeohtu kohta ees oleva sõidukiga. Kui tõenäosus ees olevale sõidukile tagant otsa sõita on suur või esikokkupõrke vältimissüsteem rakendub tööle, võivad ka avariiks valmistumise süsteemi funktsioonid tööle hakata.

Lisaks rajavahetuse abisüsteemile (Side Assist)

Rajavahetuse abisüsteemiga >>> Ik 176 varustatud autodes hinnatakse süsteemi ehitusest tulenevates piirides andmeid kokkupõrkeohtu kohta tagant lähenevate sõidukitega. Kui kokkupõrke tõenäosus on suur, võivad ka avariiks valmistumise süsteemi funktsioonid tööle hakata. Sellises olukorras hakkavad ohutuled tavapärasest suurema sagedusega vilkuma.

Lisaks hädaabisüsteemile (Emergency Assist)

Hädaabisüsteemiga varustatud autodes hinnatakse süsteemi ehitusest tulenevates piirides andmeid juhi tegevuse kohta. Kui tuvastatakse,

et juhi igasugune tegevus puudub, võib avariiks valmistumise süsteem järgnevalt loetletud funktsioonid tööle rakendada:

- Juhi turvavöö pingutamine
- Akende ja katuseluugi (kui on varustuses) automaatne sulgemine, kuni need on vaid pisut praokil

Avariiks valmistumise süsteemi sisse- ja väljalülitamine

Kui lülitate välja veojõu (TCS) ja/või stabiilsuskontrolli (ESC) süsteemi (kui on varustuses), võib osaliselt välja lülitada ka avariiks valmistumise süsteem. Kui need auto turvasüsteemid on sisse lülitatud (vaikimisi iga kord, kui süüde sisse lülitatakse), on süsteem täielikult sisse lülitatud.

Seadistused sõiduprofiili valimisel

Sõiduprofiili valikusüsteemiga varustatud autodes kohandab avariiks valmistumise süsteem oma tööparameetrid vastavaks valitud sõiduprofiilist tulenevatele auto eriseadistustele >>> Ik 140.

Tööpiirangud

Järgnevalt kirjeldatud juhtudel avariiks valmistumise süsteem ei tööta või töötab ainult piiratud ulatuses:

- kui TCS- ja/või ESC-süsteem on välja lülitatud;
- kui autoga tagurdatakse;

- kui on tekkinud häire turvapatjade juhtmoodelis;
- kui on tekkinud häire süsteemis endas, ESC-süsteemis või esikokkupõrke vältimissüsteemis.

Tekkinud probleemide lahendamine

Kui avariiks valmistumise süsteem korralikult ei tööta, ilmub näidikuploki ekraanile teade **System unavailable** (Süsteemi ei saa kasutada) või **System with limited features** (Süsteemi töö on piiratud). Teade jääb püsivalt ekraanile. Pöörduge ametliku CUPRA või SEATI teeninduse poole ning laske süsteem üle kontrollida.

⚠ TÄHELEPANU

Avariiks valmistumise süsteem ei suuda ületada füüsiliseaduste piire ning töötab ainult süsteemi ehitusest tulenevates piirides. Süsteemi kasutamine ei õigusta kunagi mingeid riske, mis võiksid sõiduohutust vähendada. Süsteem ei asenda juhi tähelepanelikkust ega suuda kokkupõrkeid ära hoida.

- Valige alati nähtavusele, ilmale ning tee- ja liiklusoludele vastav sõidukiirus ning hoidke ees liikuva sõidukiga oludele vastavat ohutut pikivahet.
- Süsteem ei suuda alati kõiki objekte tuvastada.
- Süsteem ei pruugi reageerida inimestele, loomadele ja objektidele, mis ületavad teed põiki või on raskesti tuvastatavad.

- Metallobjektid (nt teepiirded) või muud avalike teede elemendid ning halvad ilmaolud võivad süsteemi tööd segada ning seetõttu kokkupõrkeohu tuvastusvõimet vähendada.

- Ärge eirake kunagi armatuurlaual süttivaid hoiatustulesid või näidatavaid teateid.

⚠ TÄHELEPANU

Juhi tähelepanu hajumine võib lõppeda liiklusõnnetuse ja raskete kehavigastustega.

- Ärge muutke info- ja meelelahutussüsteemi seadistusi kunagi sõidu ajal.

Turvapatjade süsteem

Miks on õige istumisasend ja turvavöö kasutamine nii tähtis?

Selleks, et täituvad turvapadjad saaksid pakkuva parimat kaitset, peab turvavöö olema alati õigesti kinnitatud ning sõitja istuma õiges asendis.

Turvapatjade süsteem ei asenda turvavööd, vaid on kõigest üks osa auto kõikehõlmavast passivsest turvasüsteemist. Pidage meeles, et turvapadjade süsteem saab efektiivselt töötada ainult juhul, kui autos viibijad on oma turvavööd õigesti kinnitanud ning oma peatoed õiges asendisse reguleerinud. Seetõttu tuleb alati oma turvavöö kinnitada – mitte ainult põhju-

sel, et seda nõuavad enamiku riikide seadused, vaid eelkõige iseenda turvalisuse tagamiseks

>>> lk 37, *Turvavööd*.

Turvapadi täitub sekundi murdosa jooksul. Seega – kui te ei istu turvapadja täitumise hetkel õiges asendis, võite eluohtlikult viga saada. Seepärast ongi äärmiselt tähtis, et kõik autos viibijad istuksid sõidu ajal alati õiges asendis.

Kokkupõrkele eelnev äkkpidurdamine võib paisata turvavööta sõitja ettepoole otse täituva turvapadja poole. Sel juhul võib täituv turvapadi sõitjale raskeid või surmavaid kehavigastusi tekitada. See kehtib eriti just laste kohta.

Hoidke enda ja esiturvapadja vahel alati võimalikult suur vahet. Nii saavad esiturvapadjad takistamatult täismahus avaneda, pakkudes teile parimat võimalikku kaitset.

Kõige tähtsamad tegurid, millest turvapadjade täitumine sõltub, on liiklusõnnetuse tüüp, saadud löögi suund ja sõidukiirus.

Turvapatjade täitumiseks on otsustava tähtsusega juhtmooduli poolt kokkupõrke ajal tuvasutatud aeglustustempo. Kui juhtmooduli poolt mõõdetud aeglustus kokkupõrke ajal jääb allapoole teatud piirväärtust, siis esi- ja külgturvapadjad ja/või turvakardina ei täitu. Arvestage ka sellega, et auto nähtavad avariis saadud kahjustused, kui rasked tahes, ei ole tõestuseks sellest, et turvapadjad oleks pidanud täituma.

⚠ TÄHELEPANU

Kui sõitja ei paiguta ega kinnita oma turvavööd õigesti ega istu õiges asendis, võib ta saada eluohtlikke või surmavaid kehavigastusi.

- Kõik autos viibijad, sh lapsed, kes ei ole turvavööd korralikult kinnitanud, võivad turvapadja täitumisel eluohtlikult või surmavalt viga saada. Kuni 12-aastased lapsed peavad sõitma alati auto tagaistmel. Ärge sõidutage autos kunagi lapsi, kui nad ei ole sobiva turvavarustusega kohale kinnitatud või kasutatav turvavarustus ei vasta nende vanusele, kasvule või kaalule.

- Täituva turvapadja poolt põhjustatud vigastuste riski vähendamiseks kinnitage alati korralikult turvavöö >>> lk 37.

Turvapatjade süsteemi kirjeldus

Turvapatjade süsteem pakub koostöös turvavöödega autos viibijale täiendavat kaitset.

Turvapatjade süsteem koosneb järgnevalt loetletud modulitest (sõltuvalt auto varustusest):

- elektrooniline juhtmoodul;
- juhi ja kaassõitja esiturvapadjad;
- juhi põlveturvapadi;
- külgturvapadjad;
- turvakardina;

• turvapatjade hoiatustuli näidikuplokis;
>>> lk 47

- esiistmel istuva kaassõitja esiturvapadja võt-mega keeratav väljalülituslüliti;
- esiistmel istuva kaassõitja esiturvapadja sei-sundi indikaatorituli.

Turvapatjade süsteemi tööks valmisolekut jälgi-takse elektrooniliselt. Iga kord, kui süüde sisse lülitatakse, süttib mõneks sekundiks turvapat-jade hoiatustuli (enesediagnostika).

Süsteemis on tekkinud häire, kui hoiatustuli

- süüte sisselülitamisel ei sütti >>> lk 47;
- ei kustu u 4 sekundit pärast süüte sisselülita-mist;
- kustub pärast süüte sisselülitamist ja süttib siis uuesti;
- põleb või vilgub sõidu ajal.

Turvapadjad ei täitu:

- kui süüde on välja lülitatud;
- kerge laupkokkupõrke korral;
- kerge külgkokkupõrke korral;
- kui teie autole sõidetakse tagant otsa;
- kui auto ümberpaiskumisel jäävad juhtmoo-duli poolt mõõdetud näitajad allapoole kind-laks määratud piirväärtuseid;
- kui löögi kiirus on juhtmoodulise program-meeritud piirväärtusest väiksem.

⚠ TÄHELEPANU

- Turvavööd ja turvapadjad pakuvad parimat kaitset vaid juhul, kui sõitjad istuvad õiges asendis >>> lk 35.
- Kui turvapadjade süsteemis on tekkinud häire, laske süsteem viivitamatult asjatund-likus autoteeninduses üle kontrollida. Vasta-sel juhul on oht, et süsteem ei hakka kokku-põrke korral tööle või ei tööta normaalselt.

Turvapatjade täitumine

Täiendava kaitse pakkumiseks liiklusõnnetuse korral täituvad turvapadjad vaid mõne milli-sekundi jooksul väga suure kiirusega. Turva-padjade täitumisel võib õhku paiskuda peent tolmu. See on normaalne ega anna märku auto süttimisest.

Turvapatjade süsteem on tööks valmis vaid siis, kui süüde on sisse lülitatud.

Teatud tüüpi avariides võib mitu turvapadja ava-neda korraga.

Turvapadjad ei täitu kergete laup- ja külgkok-pupõrgete, tagant saadud löökide ning auto ümberpaiskumise ja üle katuse rullumise korral.

Tegurid, mis panevad turvapadjad täituma

Asjaolusid, mille tõttu turvapadjade süsteem igal konkreetsel juhul tööle rakendub, ei saa üldistada. Tähtsat rolli mängivad sellised tegu-rid nagu nt löögi andnud objekti omadused (pehme või kõva), löögi nurk, sõidukiirus jms.

Turvapatjade täitumiseks on otsustava tähtsu-sega siiski auto aeglustustempo.

Juhtmoodul analüüsib kokkupõrke andmeid ja paneb neile vastavalt tööle vajalikud turvasüs-teemid.

Kui juhtmooduli poolt mõõdetud aeglustus jääb alla kindlaks määratud piirväärtust, siis tur-vapadjad ei täitu, kuigi auto võib kokkupõrke tulemusel tugevalt kahjustuda.

Tugevate laupkokkupõrgete korral täituvad järgmised turvapadjad:

- juhi esiturvapadi;
- esiistmel istuva kaassõitja esiturvapadi;
- juhi põlveturvapadi;

Tugevate külgkokkupõrgete korral täituvad järgmised turvapadjad:

- turvakardin löögi saanud küljel;
- külgturvapadi ees löögi saanud küljel.

Turvapatjade täitumisel kokkupõrke korral:

- sisevalgustus süttib (kui sisevalgustuse lüliti on asendis, milles valgustus töötab vastavalt uste asendile);
- ohutuled hakkavad tööle;
- kõik auto ukсед avanevad lukust;
- kütuse juurdevool mootorisse katkeb;
- alustatakse hädaabikõnet.

Turvapatjade süsteemi indikaator- ja hoiatustuled

Põleb näidikuplokis

Turvapatjade ja turvavööpingutite süsteemis on tekkinud häire. Laske süsteem viivitamatult asjatundlikus autoteeninduses üle kontrollida.

Põleb armatuurlaua

Esiistmel istuva kaassõitja esiturvapadi on välja lülitatud. Kontrollige, kas turvapadi peab olema välja lülitatud või mitte.

VÕI: Turvapatjade süsteemis on tekkinud häire. Laske süsteem viivitamatult asjatundlikus autoteeninduses üle kontrollida.

Põleb armatuurlaua

Esiistmel istuva kaassõitja esiturvapadi on sisse lülitatud. Indikaatorituli kustub automaatselt 60 sekundit pärast süüte sisselülitamist.

Süüte sisselülitamisel süttivad paljud indikaator- ja hoiatustuled mõneks sekundiks põlema, andes märku vastavate funktsioonide töökorra kontrollimisest. Mõne sekundi pärast need kustuvad.

Kui turvapatjade ja turvavööpingutite süsteemi hoiatustuli jääb põlema või vilgub, annab see märku turvapatjade ja turvavööpingutite süsteemis tekkinud häirest >>> . Laske süsteem viivitamatult asjatundlikus autoteeninduses üle kontrollida.

Kui esiistmel istuva kaassõitja esiturvapadi on välja lülitatud, jääb hoiatustuli **OFF** armatuurlaua keskel põlema, tuletades meelde, et turvapadi on välja lülitatud. Kui esiistmel istuva kaassõitja esiturvapadi on välja lülitatud, ent hoiatustuli **ei jää põlema** või põleb samal ajal, kui näidikuplokis põleb hoiatustuli , on turvapatjade süsteemis tekkinud häire >>> . Kui hoiatustuli vilgub, on tekkinud häire, mis ei lase turvapatja normaalselt välja lülitada >>> . Laske süsteem viivitamatult asjatundlikus autoteeninduses üle kontrollida.

TÄHELEPANU

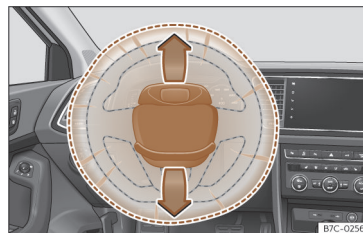
Kui turvapatjade ja turvavööpingutite süsteemis on tekkinud häire, ei pruugi need normaalselt või üldse mitte tööle rakenduda või võivad tööle rakenduda siis, kui seda vaja pole.

- Autos viibijaid ähvardab raskete või surmavate kehavigastuste oht. Laske süsteem viivitamatult asjatundlikus autoteeninduses üle kontrollida.
- Ärge paigaldage lapse turvatooli esiistmele või eemaldage sinna paigaldatud lapse turvavool viivitamatult! Esiistme ees olev esiturvapadi võib süsteemis tekkinud häirest hoolimata avarii korral täituda.

ETTEVAATUST

Auto kahjustamise vältimiseks ja sõitjate ohutuse tagamiseks pöörake alati tähelepanu kõikidele põlevatele hoiatustuledele ning vastavatele kirjeldustele ja juhistele selles raamatus.

Esiturvapadjad

Joonis 23 Juhi esiturvapadi rooli keskel

Joonis 24 Esiistmel istuva kaassõitja esiturvapadi armatuurlaual

Juhi esiturvapadi on paigaldatud rooli keskele ning esiistmel istuva kaassõitja esiturvapadi armatuurlauda. Turvapadjade asukohad on tähistatud kirjaga “AIRBAG”.

Kui juhi ja tema kõrval istuva kaassõitja esiturvapadjad täituvad, siis nende katted avanevad, püüdes rooli ja armatuurlaua küljes kinni >>> **joonis 23**, >>> **joonis 24**.

Esiturvapadjad pakuvad koostöös turvavõrdega tugevate laupkokkupõrgete korral täiendavat kaitset esiistmetel istujate pea- ja rinna- piirkonnale >>> ⚠.

Lisaks täituvad teatud tüüpi laupkokkupõrgete korral ka turvakardinad auto mõlemal küljel.

Eriline konstruktsioon võimaldab turvapadjadel kontrollitud viisil täitegaasist tühjeneda, kui sõitja turvapadjale survet avaldab. Tänu sellele

on istuja pea ja ülakeha turvapadja poolt kaitsitud. Pärast kokkupõrget tühjeneb turvapadi senikaua, kuni vaade ettepoole on jälle vaba.

⚠ TÄHELEPANU

- Turvapadjade täitumisruumis esiistmetel istujate ees ei tohi viibida teisi sõitjaid või loomi ega olla mingeid esemeid.
- Turvapadjad pakuvad kaitset ainult ühe avari korral ning need tuleb pärast täitumist uutege asendada.
- Turvapadjamooduleid katvatele pindadele ei tohi mingil juhul kinnitada mingeid esemeid, nt topsi- või telefonihoidikuid.

Esiistmel istuva kaassõitja esiturvapadja sisse- ja väljalülitamine¹⁾

Joonis 25 Lülitati esiistmel istuva kaassõitja esiturvapadja sisse- ja väljalülitamiseks

Joonis 26 Armatuurlaual: esiistmel istuva kaassõitja välja lülitatud esiturvapadja hoiatustuli keskkonsoolis

¹⁾ Pole saadaval kõikides müügipiirkondades.

Lulitage esiturvapadi kaassoitja esiistme ees valla ainult juhul, kui peate paigaldama sellele turvatooli vti -helli, milles laps istub seljaga soisusuunas.

CUPRA soovib paigaldada lapse turvatooli vti -helli alati tagaistmele, et esiturvapadi kaassoitja esiistme ees ei oleks vaja valla lultada.

Kui esiturvapadi kaassoitja esiistme ees on **valla lultatud**, tähendab see seda, et valla on lultatud ainult esiistmel istuva kaassoitja esiturvapadi. Kvik teised auto turvatjad on eniselt sisse lultatud ja toovalmis.

Esiistmel istuva kaassoitja esiturvapadi sisse- ja valla lultamine

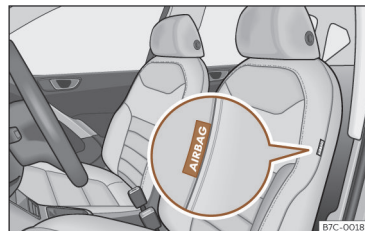
- Lultage sude valla.
- Avage kaassoitjapoolne esiuks.
- Vtke tavavti vtmeorpusest valla.
- Pistke vti esiturvapadi valla lultamiseks moidud lulti pilusse >>> **joonis 25**. Vti peab umbes 3/4 ulatuses lulti sisse minema, sgvamale see enam ei laheb.
- Keerake vti ettevaatlikult asendisse **OFF** (valla lultatud) vti **ON** (sisse lultatud). Kui see on raske, kontrollige, kas olete lukanud vtme nii sgvavale, kui see laheb.
- Sulgege kaassoitjapoolne esiuks.
- Kui lultasite esiturvapadi valla, lultage nuid sude sisse ja kontrollige, kas hoiatustuli **OFF** ei jabb polema >>> **joonis 26**.

• Kui lultasite esiturvapadi sisse, lultage nuid sude sisse ja kontrollige, et hoiatustuli **OFF** ei suttiks ning indikaatortuli **ON** poleks umbes 60 sekundit ja seejarel kustuks.

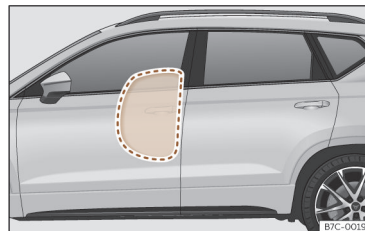
TÄHELEPANU

- Esiturvapadi sisse- ja valla lultamise eest vastutab autojuht.
- Enne esiturvapadi valla lultamist lultage alati sude valla! Vastasel juhul vtiavad turvapadi valla lultusssteemis tekkida hared.
- Arge jatke kunagi vti esiturvapadi valla lultusslultisse, sest see vtiib seal viga saada vti turvapadi soidu ajal kogemata sisse vti valla lultada.
- Kui esiturvapadi on mis tahes põhjusel valla lultatud, lultage see esimesel vimalusel tagasi sisse, et see saaks taas oma kaitsefunktsiooni taia.

Kulgturvatjad

Joonis 27 Kulgturvapadi juhiistmes

Joonis 28 Lõpuni taitunud kulgturvapadi auto vasakul kuljel

Kulgturvatjad asuvad esiistmete seljatugede sees >>> **joonis 27**, >>> **joonis 28**.

Nende asukohad on tihistatud kirjaga "AIRBAG" seljatugede ulemisel osal vti reljeefse kirjaga „AIRBAG“ istmepadi kuljel.

Külgturvapadjad pakuvad koostöös turvavöödega tugevate külgkokkupõrgete korral täiendavat kaitset istujate ülakehale >>> △.

Külgturvapadjad vähendavad külgkokkupõrke korral tõhusalt sõitjate kokkupõrkepoolsete kehaosade vigastumisohtu. Lisaks oma tavapärasele kaitsefunktsioonile hoiavad turvavööd istujaid külgkokkupõrke korral kohal kinni ning tänu sellele saavad turvapadjad pakkuda parimat kaitset.

△ TÄHELEPANU

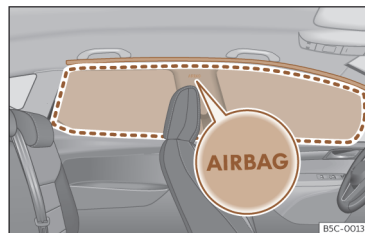
- Kui te ei ole oma turvavööd kinnitanud, nõjatute sõidu ajal ettepoole või istute vales asendis, on teie vigastumisoht külgturvapadjade täitumise korral tunduvalt suurem.
- Külgturvapadjad saavad pakkuda parimat kaitset vaid juhul, kui sõitjad istuvad sõidu ajal alati õiges asendis ja kinnitavad õigesti oma turvavöö.
- Külgturvapadjad ei rakendu külgkokkupõrkes tööle, kui andurid ei mõõda rõhu tõusu uste sees õigesti, kuna õhk pääseb uksepaanelis olevate avade kaudu välja.
- Ärge sõitke kunagi autoga, kui uksepaneelid on uste siseküljelt tervenisti või osaliselt eemaldatud või need ei ole õigesti oma kohale paigaldatud.
- Sõitjad auto äärmistel istekohtadel ei tohi kunagi hoida mingeid esemeid ega lēmikloomi enda ja turvapadjade täitumiskiir-konna vahel ega lubada seal viibida lastel või

teistel kaassõitjatel. Samuti ei tohi uste külge mingil juhul kinnitada mingit lisavarustust, nt topsihoidikuid. Need hakkaks takistama külgturvapadjade normaalset tööd.

- Hoolitsege alati selle eest, et lapsed istuksid õigesti oma istmetel ja nende pead ei asuks külgturvapadjade täitumiskiirkonnas >>> **joonis 28**, sest vastasel juhul võivad täituvad turvapadjad neile löögi anda ja tõsiselt vigastusi tekitada.
- Autos olevaid riidenagisid võib kasutada ainult kergete rõivaste riputamiseks. Ärge jätke nagisse riputatud rõivaste taskutesse raskeid ega teravaid esemeid.
- Seljatugede küljepoolstrit peab kaitsma liiga suurte jõudude eest (nt tugevate löökide või jõulise vajutamise eest), sest see võib süsteemi kahjustada. Sel juhul ei pruugi külgturvapadjad enam tööle rakenduda.
- Külgturvapadjadega varustatud istmetele ei tohi mingil juhul paigaldada mingeid täiendavaid istme- või kaitsekatteid, kui need ei ole just teie auto jaoks selgesõnaliselt heaks kiidetud. Kuna külgturvapadi väljub täitumise korral seljatoe külje seest, takistavad tavapärase istmekatted turvapadja avanemist, vähendades tunduvalt turvapadja kaitsevõimet.
- Auto originaalistmekatete või õmbluste kahjustused külgturvapadja asukoha piirkonnas peab laskma viivitamatult asjatundlikus autoteeninduses kõrvaldada.
- Turvapadjad pakuvad kaitset ainult ühe avari korral ning need tuleb pärast täitumist uutega asendada.

- Kõiki töid, mis on seotud külgturvapadjade süsteemiga, sh süsteemi osade eemaldamine või paigaldamine muude remonttööde (nt esiistmete eemaldamise) käigus, tohivad teha üksnes selleks volitatud asjatundlikud autoteenindused. Vastasel juhul võivad turvapadjade süsteemis tekkida häired.

Turvakardinad

Joonis 29 Turvakardinate asukoht

Turvakardinad asuvad lae servas uste kohal auto mõlemal küljel >>> **joonis 29** ja nende asukohad on tähistatud kirjaga "AIRBAG".

Koostöös turvavöödega pakuvad turvakardinad tugevate külgkokkupõrgete korral täiendavat kaitset autos viibijate ülakehale ja peale >>> △.

Punktiiriga tähistatud piirkond >>> **joonis 29** näitab, millise ala turvakardin pärast avanemist täidab. Seepärast ei tohi sellesse piirkonda kunagi paigutada ega kinnitada mingeid esemeid >>> **△**.

Külgkokkupõrke korral rakendub turvakardin tööle auto sellel küljel, mis sai löögi.

Turvakardin vähendab külgkokkupõrke korral esiistmel ja tagaistme äärmisel istekohal istujate kokkupõrkepoolsete kehaosade vigastumisohtu.

△ TÄHELEPANU

- Turvakardinad saavad pakkuda parimat kaitset vaid juhul, kui sõitjad istuvad sõidu ajal alati õiges asendis ja kinnitavad õigesti oma turvavöö.
- Autodes, kuhu on paigaldatud salongi vahesein, tuleb turvakardinad turvakaalutlustel välja lülitada. Pöörduge selleks oma autoteeninduse poole.
- Auto esiistmetel ja tagaistme äärmistel istekohtadel istujate ja turvakardinate täitumispirkonna vahel ei tohi kunagi olla teisi sõitjaid, loomi ega mingeid esemeid, et turvakardinad saaksid alati takistamatult täituda ja autos viibijatele parimat kaitset pakkuda. Seetõttu ei tohi külgakendele paigaldada ka mingeid päikesevarje, kui need ei ole just teie auto jaoks selgesõnaliselt heaks kiidetud.

- Hoolitsege alati selle eest, et lapsed istuksid õigesti oma istmetel ja nende pead ei asuks turvakardinate täitumispirkonnas >>> **joonis 29**, sest vastasel juhul võivad täituvad turvapadjad neile löögi anda ja tõsiselt vigastusi tekitada.

- Autos olevaid riidenagisid võib kasutada ainult kergete rõivaste riputamiseks. Ärge jätke nagisse riputatud rõivaste taskutesse raskeid ega teravaid esemeid. Palun ärge kasutage oma riide riputamiseks riidepuid.

- Turvapadjad pakuvad kaitset ainult ühe avari korral ning need tuleb pärast täitumist uutega asendada.

- Kõiki töid, mis on seotud turvakardinate süsteemiga, sh süsteemi osade eemaldamine või paigaldamine muude remonttööde (nt laevoodri eemaldamise) käigus, tohivad teha üksnes selleks volitatud asjatundlikud autoteenindused. Vastasel juhul võivad turvapadjade süsteemis tekkida häired.

- Külgturvapadjade ja turvakardinate tööd juhiavad andurid, mis asuvad esiiste sees. Külgturvapadjade ja turvakardinate parima töökorra tagamiseks ei tohi ukse ega nende sisekülge katvaid paneele mingil moel ise muuta (nt nende sisse ise kõlareid paigaldada). Kui esiüks on kahjustatud, ei pruugi turvapadjade süsteem korralikult töötada. Kõiki esiuste kallid tehtavaid töid tohivad teha vaid selleks volitatud asjatundlikud autoteenindused.

Põlveturvapadi

Joonis 30 Juhikohal: põlveturvapadja asukoht

Joonis 31 Juhikohal: põlveturvapadja täitumispirkond

Juhi põlveturvapadi asub juhiistme ees armatuurlaua alaküljel >>> **joonis 30**. Turvapadja asukoht on tähistatud kirjaga "AIRBAG".

Punktiiriga tähistatud piirkond >>> **joonis 31** näitab, millise ala põlveturvapadi pärast avanemist täidab. Sellesse piirkonda ei tohi kunagi paigutada ega kinnitada mingeid esemeid.

⚠ TÄHELEPANU

- Põlveturvapadi täitub otse juhi põlvede ees. Hoidke turvapadja täitumiskiirkond alati igasugustest takistustest vaba.
- Ärge kinnitage kunagi mingeid esemeid juhi põlveturvapadja katte külge ega selle täitumiskiirkonda.
- Reguleerige juhiiste asendisse, milles teie põlvede ja põlveturvapadja asukoha vahele jääb vähemalt 10 cm vahet. Kui teie kehahitis seda ei võimalda, pöörduge asjatundlikusse autoteenindusse, kus teile osatakse pakkuda vajalikke erilahendusi.

Laste turvaline sõidutamine autos

Sissejuhatus

Turvakaalutlustel ja liiklusõnnetuste statistikale tuginedes soovime alla 12-aastaseid lapsi sõidutada alati auto tagaistmel. Sõltuvalt oma vanusest, kasvust ja kaalust peavad tagaistmel sõitvad lapsed istuma neile sobivas turvaistmes või kasutama auto turvavööd. Lapse turvaiste

tuleb turvakaalutlustel paigaldada tagaistmele kaassõitja esiistme taha või tagaistme keskmisele istekohale.

Ka lapsed, nagu täiskasvanudki, alluvad kokkupõrke korral füüsikaseadustele >>> lk 39. Ent erinevalt täiskasvanutest ei ole laste luustik ja lihaskond veel lõpuni välja arenenud. See tähendab, et nende vigastumisoht avari korral on märksa suurem.

Vigastumisohtu vähendamiseks peavad lapsed kasutama autos alati spetsiaalset turvavarustust (turvahälli, -tooli või istmekõrgendust).

Soovime kasutada laste kinnitamiseks autos originaalisavarustusse kuuluvaid tooteid, mille seas leiduvad sobivad "Peke" turvaistmed igas vanuses lapsele (mitte kõikides riikides) (vt www.seat.com).

Need spetsiaalselt välja töötatud tooted on heaks kiidetud vastavalt standardi ECE-R44 nõuetele.

CUPRA soovib veebilehel näidatud turvaistmed kinnitada nii, nagu järgnevalt kirjeldatud:

- Seljaga sõidusuunas kasutatav turvahäll (kaalurühm 0+): ISOFIX-kinnituste ja tugijalaga (RÖMER BABY SAFE 3 i-SIZE + ISOFIX BASE / PEKE GO i-SIZE + i-SIZE BASE).
- Näoga sõidusuunas kasutatav turvatool (kaalurühm 1): ISOFIX-kinnitustega (PEKE G1 TRIFIX i-SIZE).

• Näoga sõidusuunas kasutatav turvatool (kaalurühm 2): turvavöö ja ISOFIX-kinnitustega (RÖMER BRITAX KIDFIX i-SIZE). Lisaks peab kasutama auto turvavöö võõrihma fikseerimiseks mõeldud kinnitusklambrit "SecureGuard" ning reguleerima õigesti asendisse turvatooli külglööki kaitseüsteemi "SICT". Reguleerima peab ainult uksepoolisel küljel asuvat "SICT"-süsteemi kaitseelementi. Palun järgige kõiki turvatooli tootja kasutusjuhiseid).

• Näoga sõidusuunas kasutatav turvatool või istmekõrgendus (kaalurühm 3): turvavööga (TAKATA MAXI).

Järgige laste turvaistmete paigaldamisel ja kasutamisel nende tootjate juhiseid ja kõiki seadustega kehtestatud nõudeid. Lugege ja järgige kindlasti selles raamatus antud juhiseid >>> lk 54.

Soovime lapse turvaistme kasutusjuhendit alati koos auto ülejäänud juhendmaterjalidega autos hoida.

Laste turvaistmete liigitamine

Joonis 32 Laste turvaistmete näited

Kasutage ainult ametlikult heaks kiidetud ja oma lapsele sobivat turvahälli, -tooli või istme-kõrgendust.

Kõik need peavad vastama standardite ECE-R44 või ECE-R129 nõuetele. Lühendi ECE-R tähendus: Economic Commission for Europe Regulation (Euroopa Majanduskomisjoni määrus)

Laste turvaistmed kaalurühmade järgi

Laste turvaistmed on jagatud 5 rühma:

Vanuserühm	Lapse kaal
Rühm 0	Kuni 10 kg
Rühm 0+	Kuni 13 kg
Rühm 1	9 kuni 18 kg
Rühm 2	15 kuni 25 kg

Vanuserühm	Lapse kaal
Rühm 3	22 kuni 36 kg

Standardi ECE-R44 või ECE-R129 kohaselt testitud ja heaks kiidetud laste turvaistmed on tähistatud märgiga, mis tõendab nende vastavust standardile ECE-R44 või ECE-R129 (ringiga ümbritsetud E-täht koos selle all oleva testimisnumbriga).

Järgige laste turvaistmete paigaldamisel ja kasutamisel nende tootjate juhiseid ja kõiki seadustega kehtestatud nõudeid.

Soovitame lapse turvaistme kasutusjuhendit alati koos auto ülejäänud juhendmaterjalidega autos hoida.

CUPRA soovib teil kasutada enda **originaalli-savarustuse kataloogis** loetletud turvaistmeid. Need laste turvaistmed on spetsiaalselt välja valitud ja nende sobivust meie sõidukite jaoks on eraldi kontrollitud. Õige turvaistme, mis sobib nii teie automudelile kui ka lapse vanusele, saate osta meie edasimüüjalt.

Laste turvaistmed tüübikinnituse kategooria järgi

Laste turvaistmed liigitatakse tüübikinnituse kategooria järgi universaalseteks, pooluniversaalseteks, sõidukispetsiifilisteks (kõik vastavalt standardile ECE-R44) või i-Size-turvaistmeteks (vastavalt standardile ECE-R129).

• **Universaalsed:** selle kategooria turvaistmeid võib paigaldada kõikidesse sõidukitesse ning nende sobivust mis tahes sõidukite nimekirja alusel kontrollida pole vaja. Kui selle kategooria turvaiste on heaks kiidetud ISOFIX-süsteemi jaoks, on see lisaks varustatud ka ülemise kinnitusrihmaga.

• **Pooluniversaalsed:** selle kategooria turvaistmed peavad vastama universaalkategooria nõuetele, kuid peavad lisaks olema varustatud eraldi testitud ja heaks kiidetud täiendava turvaseadmega, millega iste kohale kinnitatakse. Pooluniversaalse kategooria turvaistmete kohta on olemas eraldi nimekiri sõidukitest, kuhu neid võib paigaldada.

• **Sõidukispetsiifilised:** selle kategooria laste turvaistmed peavad läbima dūnaamilised katsed, millega kontrollitakse nende sobivust eraldi iga sõidukimudeliga jaoks. Ka sõidukispetsiifilise kategooria turvaistmete kohta on olemas nimekiri sõidukitest, kuhu neid võib paigaldada.

• **i-Size:** selle kategooria laste turvaistmed peavad vastama standardis ECE-R 129 toodud turva- ja paigaldusnõuetele. Millistel turvaistmetel on i-Size-heakskiit teie sõidukis kasutamiseks, oskavad kõige paremini öelda turvaistmete tootjad.

Laste turvaistmete paigaldamine ja kasutamine

Joonis 33 Turvapadja hoiatussilt: kaassõitja päikesesirmil

Joonis 34 Turvapadja hoiatussilt: kaassõitjapoolse esiukse raamil (B-piilaril)

Laste turvaistmete paigaldamist puudutavad juhtnöörid

Kui paigaldate oma autosse lapse turvaistme, järgige alltoodud üldisi juhtnööre, mis kehtivad kõikide turvaistmete puhul nende kinnitusemeetodist sõltumata.

- Palun lugege läbi ja järgige kõiki turvaistme tootja kasutusjuhiseid.
- Lapse turvaistme tuleks eelistatavalt paigaldada tagaistmele kaassõitja esiistme taha, et laps saaks autost väljuda kõnniteepoolsest uksest.
- Reguleerige turvavöö sellisele kõrgusele, milles see on turvaistme jaoks loomulikult viisil ja keerdu minemata paras. Kui turvaistme paigaldatakse seljaga sõidusuunas, tuleb turvavöö kõrguse regulaator panna kõige alumisse asendisse.
- Tagaistmele seljaga sõidusuunas paigaldatud turvaistme nõuetekohaseks kasutamiseks tuleb esiistme seljatugi reguleerida asendisse, milles see vastu turvaistme seljatuge ei puutu. Näoga sõidusuunas paigaldatud turvaistme puhul tuleb esiistme seljatugi reguleerida asendisse, milles lapse jalad selle vastu ei puutu.
- Lapse turvaistme korrektseks paigaldamiseks tagaistmele reguleerige peatoe kõrgust või eemaldage see, et turvaistme tagaistme peatoe vastu ei puutuks.
- Kui paigaldate autosse pooluniversaalkategooria turvaistme, mille kinnitamiseks tuleb kasutada auto turvavööd ja tugijalga, ei tohi

paigalduskohaks valida tagaistme keskmist istekohta. Sellel kohal on kaugus põrandast väiksem kui teistel istekohadel ning seetõttu ei suuda tugijalg tagada turvaistme piisavalt stabiilset asendit.

- Lapse turvaistme paigaldamisel kaassõitja esiistmele tuleb esiiste lõpuni taha nihutada ning kõrgeimasse asendisse reguleerida. Esiistme seljatugi tuleb panna püstiasendisse¹⁾.

Tähtis teave kaassõitja esiistme ees asuva esiturvapadja kohta

Kaassõitja päikesesirmile ja/või kaassõitjapoolse esiukse raamil on kinnitatud esiturvapadja puudutava tähtsa teabega hoiatussilt >>> **joonis 33**.

Lugege läbi ja järgige alati kõiki ohutusnõudeid, mis on kirjas järgnevalt viidatud peatükkides:

- Ohutu kaugus kaassõitja esiturvapadjast >>> lk 45.
- Esemel kaassõitja ja esiturvapadja vahel >>> **en Esiturvapadjad lk 48**.

Kaassõitja esiistme ees asuv töövalmis esiturvapadi on seljaga sõidusuunas istuvala lapsele väga suureks ohuks, sest täituv turvapadi võib anda turvaistmele löögi, mille tulemusel laps võib eluohtlikult või surmavalt vigastada. Kuni 12-aastased lapsed peavad sõitma alati auto tagaistmel.

¹⁾ Laste turvaistmete paigaldamisel ja kasutamisel tuleb alati kinni pidada kõikidest oma riigi vastavatest õigusaktidest ning turvaistme tootja juhistest.

Eeltoodud põhjustel soovime tungivalt sõidutada lapsi autos alati tagaistmel. See on kõige turvalisem koht autos. Alternatiivina võite kaassõitja esiistme ees asuva esiturvapadja spetsiaalse lülitiga välja lülitada >>> lk 48. Kasutage laste sõidutamiseks autos alati laste vanusele ja kasvule vastavaid turvaistmeid >>> lk 53.

⚠ TÄHELEPANU

- Kui lapse turvaiste paigaldatakse kaassõitja esiistmele, suureneb avari korral lapse riskide või koguni surmavate vigastuste oht.
- Esiistme ees täituv esiturvapadi võib anda seljaga sõidusuunas paigaldatud turvaistmele löögi, mille tulemusel see vastu ust, lage või esiistme seljatuge paiskub.
- Ärge paigaldage seljaga sõidusuunas kasutatavat lapse turvaistet kunagi kaassõitja esiistmele, kui selle ees asuvat esiturvapadja pole välja lülitatud. See on lapse jaoks eluohtlik! Kui teil on siiski vaja turvaiste esiistmele paigaldada, lülitage selle ees asuv esiturvapadi tingimata välja >>> lk 48. Kui kaassõitja esiistme kõrgus on reguleeritav, reguleerige iste kõige kõrgemasse asendisse ja nihutage lõpuni taha. Kui teie auto esiiste on liikumatult kohale kinnitatud, ärge paigaldage sellele kunagi ühtki lapse turvaistet.
- Need mudeliversioonid, millel ei ole võtmekeeratavat esiturvapadja väljalülituslülitit, tuleb viia esiturvapadja väljalülitamiseks asjatundlikku autoteenindusse. Ärge unustage esiturvapadja tagasi sisse lülitada, kui esiistmel soovib taas istuda täiskasvanu.

- Ärge lubage lastel kunagi autos kohale kinnitamata sõita ega sõidu ajal püsti tõusta või istmele põlvili ronida. Avari korral võib laps läbi terve salongi ette paiskuda ning iseenesdale või teistele autos viibijatele eluohtlikke vigastusi tekitada.
- Ärge jätke turvaistmele kinnitatud last kunagi autosse üksi.
- Alla 1,5 meetri pikkused lapsed ei tohi kasutada auto turvavööd ilma turvaistmeta, kuna äkkpidurdamise või avari korral võib see põhjustada vigastusi lapse kõhu või kaela piirkonnas.
- Kui lapse turvaiste on paigaldatud auto tagaistmele, tuleb lukustada ka tagauste laste turvalukud >>> lk 77.

Kinnitussüsteemid

Sõltuvalt riigist kasutatakse laste turvaistmete turvaliseks paigaldamiseks erinevaid kinnitussüsteeme.

Ülevaade eri kinnitussüsteemidest

- **ISOFIX:** ISOFIX on standardiseeritud kinnitussüsteem, mis võimaldab lapse turvaistme kiiresti ja turvaliselt autosse paigaldada. ISOFIX-kinnitused loovad turvaistme ja autokere vahele kindla ja jäiga ühenduse.

Lapse turvaiste on varustatud kahe jäiga kinnitusklambriga. Need klambrid kinnitatakse auto ISOFIX-kinnitusaasade külge, mis asuvad tagaistme äärmistel istekohtadel istmepadja ja sel-

jatõe vahel. ISOFIX-kinnitussüsteeme kasutatakse peamiselt Euroopas >>> lk 56. Vajadusel täiendab ISOFIX-kinnitust ülemine kinnitusrihm (Top Tether) või spetsiaalne tugijalaga ISOFIX-alus.

- **Automaatne kolmepunktiturvavöö:** võimalusel tuleks alati eelistada turvaistme paigaldamist ISOFIX-süsteemi abil, mitte automaatse kolmepunktiturvavööga, kuigi see on võimalik >>> lk 60.

Täiendavad kinnitusvahendid:

- **Ülemine kinnitusrihm (Top Tether):** ülemine kinnitusrihm pannakse üle tagaistme seljatõe ja kinnitatakse konksuga kinnituspunkti külge. Kinnituspunktid asuvad tagaistme seljatõe tagaküljel pagasiruumis >>> lk 59. Ülemise kinnitusrihma kinnitusaasad on tähistatud ankru sümboliga.
- **Tugijalg:** mõnd tüüpi turvaistmed toetuvad tugijala abil auto põrandale. Tugijalg ei lase lapse turvaistmel kokkupõrke korral ettepoole ümber paiskuda. Tugijalaga paigaldatavaid laste turvaistmeid võib kasutada ainult kaassõitja esiistmel ning tagaistme äärmistel istekohtadel >>> ⚠. Enne sellist tüüpi turvaistme paigaldamist peate kontrollima, kas teie auto on nende sõidukite nimekirjas, kuhu sellist tüüpi turvaistmeid tohib paigaldada. See nimekiri on olemas turvaistme kasutusjuhendis.

Laste turvaistmete paigaldamiseks soovitatavad süsteemid

CUPRA soovib kinnitada turvaistmeid järgmisel moel:

- **Seljaga sõidusuunas kasutatavad turvahälid ja -toolid:** kasutades ISOFIX-kinnitusi ja tugijalaga ISOFIX-alust või i-Size-kinnitusi.
- **Näoga sõidusuunas kasutatavad turvatoolid:** kasutades ISOFIX-kinnitusi ja ülemist kinnitusrihma.

TÄHELEPANU

Tugijala väär kasutamine võib põhjustada raskeid või surmavaid kehavigastusi.

- Kontrollige alati üle, et tugijalg oleks õigesti ja kindlalt paigaldatud.
- Kui lapse raskus toetub turvaistme alusele, ei tohi tugijalg seda õhku tõsta, samuti ei tohi aluse alla mingeid täiendavaid esemeid lisada. Kontrollige kindlasti üle, et turvaistme alus toetuks alati täielikult autoistmele ja

oleks korralikult selle vastas. Turvaistme tugijalg ei tohi lapse turvaistme alust autoistme pinnalt üles tõsta.

Lapse turvaistme paigaldamine ISOFIX- või i-Size-süsteemiga

ISOFIX- või i-Size-kinnituspunktide märgistus sõltub auto varustusest ja riigist, mille jaoks auto on valmistatud.

Seda, milliseid turvaistmeid saab ISOFIX- või i-Size-süsteemiga teie auto eri istekohtadele paigaldada, vaadake alljärgnevatest tabelitest.

Auto ISOFIX-/i-Size-kinnitusaasadega istekohad

Kaalurühm	Lapse turvaistme paigaldusa-send	Suurusklass/ ISOFIX-klass	Kaassõitja esiiste		Tagaistme äärmine koht	Tagaistme keskmise koht
			Turvapadi sisse lülitatud	Turvapadi välja lü- litatud		
Turvahäll	--	F / L1	X	X	X	X
	--	G / L1	X	X	X	X
Rühm O: kuni 10 kg	Seljaga sõidusuunas	E / R1	X	X	IL	X
Rühm O+: kuni 13 kg	Seljaga sõidusuunas	E / R1	X	X	IL	X
		D / R2	X	X	IL	X
		C / R3	X	X	IL	X
Rühm I: 9 kuni 18 kg	Seljaga sõidusuunas	D / R2	X	X	IL	X
		C / R3	X	X	IL	X
	Näoga sõidusuunas	B / F2	X	X	IL, IUF	X
		B1 / F2X	X	X	IL, IUF	X
		A / F3	X	X	IL, IUF	X
Rühm II: 15 kuni 25 kg	Näoga sõidusuunas	-- / --	X	X	IL	X
Rühm III: 22 kuni 36 kg	Näoga sõidusuunas	-- / --	X	X	IL	X
i-Size-turvaiste	Seljaga sõidusuunas	-- / R2	X	X	IUF	X
	Näoga sõidusuunas	-- / B2, F2X	X	X	IUF	X
Istmekõrgendus	Näoga sõidusuunas	-- / B2, B3	X	X	IB	X

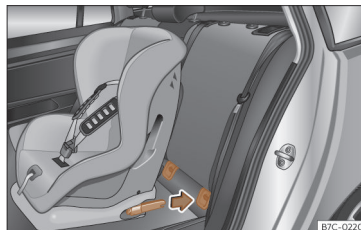
- **Suurusklass:** Suurusklassi tähis vastab turvaistme jaoks lubatud lapse kaalule. Universaal- või pooluniversaalkategooria tüübikinnitusega turvaistmetel on suurusklass kirjas ECE-vastavusmärgise etiketil. Suurusklassi tähis on märgitud turvaistmele.
- **IUF:** Koht sobib selle kaalurühma jaoks heaks kiidetud näoga sõidusuunas kasutatavate "universaalkategooria" ISOFIX-/i-Size-turvaistmete paigaldamiseks.

- **IL:** Koht sobib teatud pooluniversaal-, piiratud või erisõidukitele mõeldud kategooria ISOFIX-turvaistmete paigaldamiseks. Palun kontrollige sobivust turvaistme tootja esitatud sõidukite nimekirjast.
- **IB:** Koht sobib kaalurühmade 2 ja 3 ISOFIX-istmekõrgenduste paigaldamiseks näoga sõidusuunas ning 100–150 cm pikkustele lastele mõeldud i-Size-turvaistmete paigaldamiseks näoga sõidusuunas.
- **X:** See istekoht ei sobi selle kaalurühma või suurusklassi ISOFIX- või i-Size-turvaistmete paigaldamiseks.

Lapse turvaistme paigaldamine ISOFIX- või i-Size-süsteemiga

Joonis 35 Tagaistmel: ISOFIX- või i-Size-kinnitusaasade asukoht

Joonis 36 Tagaistmel: lapse turvaistme paigaldamine ISOFIX-süsteemiga

Paigaldage turvaiste tingimata vastavalt turvaistme tootja kasutusjuhendile.

ISOFIX- või i-Size-kinnitusaasade asukohti näitavad nende juures asuvad sümbolid >>> **joonis 35**. Mõnes mudelis on aasad kinnitatud istme raami, mõnes aga auto põranda külge.

- Eemaldage vajadusel katted ISOFIX- või i-Size-kinnitusaasadelt.
- Suruge turvaiste ISOFIX- või i-Size-kinnitusaasade külge, nii et kostaks klambrite sulgumisklõpsatus >>> **joonis 36**. Kui turvaiste on varustatud ka ülemise kinnitusrihmaga, kinni-

tage see vastava istekoha jaoks mõeldud kinnitusaasa külge >>> lk 59. Järgige kindlasti kõiki turvaistme tootja juhiseid.

- Tõmmake turvaistet tugevalt mõlemalt küljelt, et kontrollida, kas see on korralikult kohal kinni.

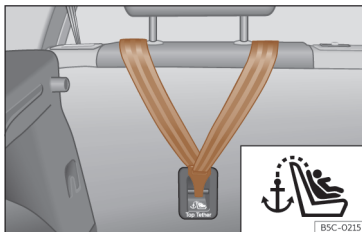
ISOFIX- või i-Size-kinnitussüsteemi ja ülemise kinnitusrihmaga laste turvaistmeid saab osta margiesindustest ja vastava valdkonna kauplustest.

⚠ TÄHELEPANU

Autos olevad kinnitusaasad on ette nähtud ainult ISOFIX- või i-Size-kinnituste ja ülemise kinnitusrihmaga turvaistmete paigaldamiseks.

- Ärge kinnitage nende külge kunagi mingeid teisi ilma ISOFIX- või i-Size-kinnituste või ülemise kinnitusrihmata turvaistmeid ega turvavõid või mis tahes muid esemeid – see võib põhjustada surmavaid kehavigastusi.
- Kontrollige alati üle, et turvaiste oleks korralikult ISOFIX- või i-Size-kinnitusaasade ja ülemise kinnitusrihma kinnitusaasa külge kinnitatud.

Ülemise kinnitusrihma kinnitamine

Joonis 37 Tagaistme seljatoe tagaküljel: ülemise kinnitusrihma kinnituspunkt

Kui lapse turvaiste on varustatud ülemise kinnitusrihmaga, tuleb see rihtm kinnitada autos oleva spetsiaalse kinnituspunkti külge. Selline kinnituspunkt asub tagaistme seljatoe tagaküljel (tähistatud sümboliga) ning see aitab turvaistet veel kindlamini kohal kinni hoida >>> **joonis 37**.

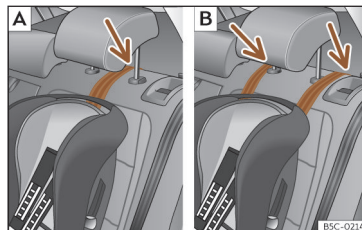
Selle süsteemi eesmärgiks on vähendada esikokkupõrke korral turvaistme ettepoole liikumist, vähendades sel moel lapsele auto sees saadud löökide tagajärjel tekitatud peatraumade ohtu.

Seljaga sõidusuunas paigaldatud turvaistmete ülemise kinnitusrihma kasutamine

Praegu on olemas väga vähe seljaga sõidusuunas paigaldatavaid ülemise kinnitusrihmaga varustatud turvaistmeid. Lugege tähelepanelikult

läbi ja järgige ülemise kinnitusrihma paigutamisel ja kinnitamisel täpselt kõiki turvaistme tootja juhiseid.

Kinnitusrihma kinnitamine

Joonis 38 Tagaiste: ülemise kinnitusrihma paigutamine ja kinnitamine vastavalt rihma tüübile

- Kerige turvaistme ülemine kinnitusrihm vastavalt tootja juhistele lahti ja tõmmake sirgu.
- Pange rihtm peatoe alt läbi (vastavalt turvaistme paigaldusjuhistelet tõstke peatuge ülespoole või eemaldage see) >>> **joonis 38**.
- Tõmmake ülemine kinnitusrihm üle seljatoe ja kinnitage korralikult seljatoe tagaküljel asuva kinnituspunkti külge >>> **joonis 37**.
- Reguleerige rihtm tootja juhiseid järgides korralikult pingule.

Kinnitusrihma vabastamine

- Lõdvendage rihma vastavalt tootja juhistele.
- Vajutage lukku ja eemaldage rihtm kinnituspunkti küljest.

⚠ TÄHELEPANU

Kui turvaiste paigaldatakse valesti, kasvab märgatavalt oht kokkupõrke korral raskelt vigi saada.

- Ärge kinnitage ülemist kinnitusrihma kunagi pagasiruumis asuvate pagasi kinnitusasade külge.
- Ärge kinnitage kunagi pagasit või muid esemeid alumiste ISOFIX-kinnituspunktide või ülemise kinnitusrihma kinnituspunktide külge.

⚠ TÄHELEPANU

Laste turvaistmete kinnituspunktid on ette nähtud vastu pidama üksnes õigesti paigaldatud turvaistmete poolt avaldatud koormustele. Mitte mingil juhul ei tohi neid kasutada täiskasvanute turvavööde, mingite kinnitusrakmete, mis tahes esemete või varustuse kinnitamiseks autosse.

Lapse turvaistme paigaldamine auto turvavööga

Kui soovite paigaldada oma autosse univer-
saalkategooria (U) tüübikinnitusega turvaistme,
peate esmalt kontrollima, kas see on teie autos
kasutamiseks heaks kiidetud.

Vajaliku teabe leiate lapse turvaistme oranži
värvi ECE-vastavusmärgise etiketilt.

Erinevaid paigaldusvõimalusi näete alljärgne-
vast tabelist.

Kaalurühm	Kaassõitja esiiste ^{a)}		Tagaistme äär- mine koht	Tagaistme keskmine koht ^{b)}
	Turvapadi sisse lüli- tatud ^{c)}	Turvapadi välja lülita- tud ^{c)}		
Rühm 0: kuni 10 kg	X	U	U	U
Rühm 0+: kuni 13 kg	X	U	U	U
Rühm I: 9 kuni 18 kg	Seljaga sõidusuunas	X	U	U
	Näoga sõidusuunas	U	X	U
Rühm II: 15 kuni 25 kg	U	X	U	U
Rühm III: 22 kuni 36 kg	U	X	U	U

X: Sellises olekus ei sobi koht lapse turvaistme paigaldamiseks.

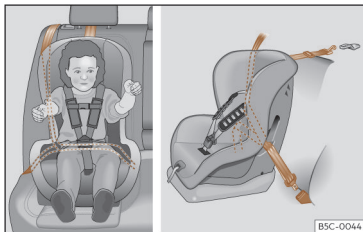
U: Koht sobib selle kaalurühma jaoks ette nähtud universaalkategooria turvaistmete paigaldamiseks.

^{a)} Laste turvaistmete paigaldamisel ja kasutamisel tuleb alati kinni pidada kõikidest oma riigi vastavatest õigusaktidest ning turvaistme tootja juhistest.

^{b)} Pooluniversaalkategooria turvaistmeid, mis on ette nähtud paigaldamiseks auto turvavöö ja tugijalaga, ei tohi paigaldada tagaistme keskmisele istekohale.

^{c)} Esiiste, mille kõrgust **ei saa** reguleerida, tuleb nihutada lõpuni taha. Esiiste, mille kõrgust **saab** reguleerida, tuleb nihutada lõpuni taha ja reguleerida kõige kõrgemasse asendisse.

Lapse turvaistme paigaldamine auto turvavööga

Joonis 39 Tagaistmel: lapse turvaistme paigaldamine

- Pange turvavöö vastavalt turvaistme tootja juhistele turvaistmest läbi.
- Kontrollige, et turvavöö ei oleks keerdus.
- Pistke turvavöö lukustuskeel vastavasse pandlasse, nii et kuulete lukustumisklõpsatust.

⚠ TÄHELEPANU

Lapsed peavad sõidu ajal olema alati oma vanusele, kaalule ja kasvule vastava turvavarustusega kohale kinnitatud.

- Lugege läbi ja järgige alati kõiki laste turvaistmeid puudutavaid hoiatusi ja juhiseid >>> lk 54.

Hädaolukorras

Ohutuled

Joonis 40 Armatuurlaual: ohutulede lüliti

Ohutulede ülesandeks on ohtlikes olukordades teie autole kaasliiklejate tähelepanu juhtida.

Kui teie autoga pole rikke tõttu võimalik sõitu jätkata:

1. Paigutage (lūkake) oma auto mööduvast liiklusest ohutusse kaugusse.
2. Vajutage ohutulede sisselülitamiseks ohutulede lüliti >>> ⚠.
3. Rakendage elektrooniline seisupidur.
4. Seisake mootor.
5. Kui teie autol on käsikäigukast, pange sisse esimene käik, kui automaatkäigukast, pange käigukang asendisse P.

6. Järgige oma asukohariigi seadustest tule- ja ohutuledeid (kasutage helkurvesti, ohukolmnurka, ohuvalgustit jms).
7. Võtke auto võti autost väljudes alati endaga kaasa.

Kui ohutuled on sisse lülitatud, vilguvad kõik suunatud korraga. Mõlemad suunatud indikaatorituled <<< ja indikaatorituli ohutulede lüliti ⚠ vilguvad samuti korraga. Ohutuled töötavad ka juhul, kui süüde on välja lülitatud.

Kui ohutuled on sisse lülitatud, saate suunatud lülituskangi kasutades ikkagi suunda näidata, nt pukeerimisel pöördeid sooritades või sõidurada vahetades. Suuna näitamise ajaks lülitatakse ohutuled ajutiselt välja.

Avariipidurdamise hoiatustuled

Kui auto pidurdab kiirusel üle 80 km/h väga järsult ja pidevalt, hakkavad pidurituled kiiresti vilkuma (mitu korda sekundis), et järgnevate sõidukite juhte äkkpidurdamise eest hoiatada. Kui pidurdamist jätkatakse ja auto peatub, hakkavad automaatselt vilkuma ohutuled. Need lülituvad automaatselt välja, kui auto alustab uuesti liikumist.

⚠ TÄHELEPANU

- Rikke tõttu teele seisma jäänud auto kujutab endast suurt avariiohtu. Lülitage alati ohutuled sisse ja pange teele ohukolmnurk (või ohuvalgusti, sõltuvalt riigist), et kaaslilklejate tähelepanu oma seisvale autole juhtida.
- Ärge jätke kunagi kedagi autosse, eriti lapsi või kedagi, kes võib vajada kõrvalist abi. See on eriti oluline juhul, kui auto ukseid lukustatakse. Kuna temperatuur võib autos kerkida väga kõrgele või langeda väga madalale, võib see luku taha jäänud inimesed suurde ohtu seada.
- Kuna katalüüsmuundur kuumeneb sõidu ajal väga kõrge temperatuurini, ärge peatage autot kunagi kohas, kus katalüüsmuundur võib vastu kergsüttivaid materjale (nt kuivanud muru või kütusepritsmeid) puutuda. See on äärmiselt tuleohtlik!

ℹ Märkus

- Kui ohutuled jäetakse vilkuma väga pikaks ajaks, võib auto 12 V aku tühjeneda – ka juhul, kui süüde on välja lülitatud.
- Järgige ohutulede kasutamisel oma riigis kehtivaid asjakohaseid õigusakte.

Kuidas käituda liiklusõnnetuse või tulekahju korral

Tegutsemine tulekahju või liiklusõnnetuse korral

Iseenda ja oma kaassõitjate igakülgse ohutuse tagamiseks tegutsege vastavalt järgnevatel punktidele alltoodud järjekorras >>> ⚠:

- Lülitage mootor välja.
- Kui võimalik, lülitage sisse ohutuled >>> lk 61.
- Järgige oma asukohariigi seadustest tulenevaid nõudeid (kasutage helkurvesti, ohukolmnurka, ohuvalgustit jms).
- Toimetage inimesed vajadusel ohutsoonist eemale ja andke abivajajatele esmaabi.
- Teavitage häirekeskust.
- Oodake õnnetuskohast ohutus kauguses päästeteenistuse töötajate saabumist.
- Tulekahju korral ärge proovige tuld ise kustutada ega jääge põleva auto lähedusse.

⚠ TÄHELEPANU

Iseenda ohutuse tagamiseks ärge eirake eeltoodud tähtsaid juhiseid, vastasel juhul võivad olla tagajärjeks veel raskemad õnnetused ja tõsised kehavigastused.

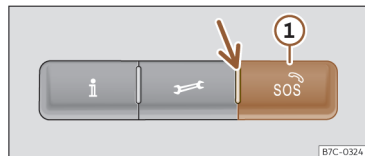
- Tegutsege alati vastavalt eeltoodud juhiste ning pidage alati kinni üldtuntud ohutusnõuetest.

⚠ TÄHELEPANU

Tulekahju korral võib toimuda plahvatus ning selle käigus võib eralduda tervisele kahjulikke aineid, mis võivad põhjustada tõsiseid tervisekahjustusi.

- Ärge seiske kunagi põleva auto lähedal.

Hädaabikõne teenus

Joonis 41 Laekonsoolis: kõneteenuste lülitid

Sõltuvalt auto varustusest võib auto laekonsooli olla paigaldatud hädaabikõne süsteem.

Vajutades lüliteid ℹ, 📞 ja SOS >>> **joonis 41**, saate kasutada järgmiseid kõneteenuseid:

- infokõne,
- tehnobikõne,
- hädaabikõne (eCall).

Sisseehitatud juhtseade loob vajaliku ühenduse.

Kõneteenuse aktiveerimisel luuakse automaatselt telefoniühendus.

Hoiatustuli

Hädaabikõne lülitati juurde kuulub hoiatustuli

>>> **joonis 41** (vt noolt). See näitab järgnevaid seisundeid:

- **Ei põle:** eCall-teenust ei saa kasutada.
- **Vilgub pärast süüte sisselülitamist u 20 sekundit punase tulega:** eCall-teenus on välja lülitatud.
- **Põleb punase tulega:** süsteemis on tekkinud häire. eCall-teenus on kasutatav teatud piirangutega. CUPRA soovib pöörduda asjatundlikku autoteenindusse.
- **Põleb roheline tulega:** eCall-teenust saab kasutada. Süsteem on töökorras ja töötab korralikult.
- **Vilgub roheline tulega:** ühendus on loodud ja/või kõne on pooleli.

Hädaabikõne teenus¹⁾

Automaatset hädaabikõne teenust on võimalik kasutada ainult siis, kui süüde on sisse lülitatud.

Kui turvapadjad täituvad või turvavööde pingutid (kui on varustuses) tööle rakenduvad, luuakse automaatselt ühendus häirekeskusega. Automaatset hädaabikõnet ei saa hädaabikõne lülitit vajutades katkestada.

Kui häirekeskuse küsimustele ei vastata, võetakse kasutusele asjakohased abinõud.

Teie kõnepartner kasutab teie poolt info- ja meelelahutussüsteemis valitud keelt või inglise keelt, kui valitud keele valdaja puudub.

Hädaabikõne alustamine käsiti

- Vajutage hädaabikõne lülitit mitu sekundit järjest. Süsteem alustab hädaabikõnet ning luuakse telefoniühendus häirekeskusega.

Kui vajutate hädaabikõne lülitit kogemata, lõpetage kõne otsekohe:

- Vajutage hädaabikõne lülitit uuesti seni, kuni selle juures olev hoiatustuli jääb rohelise tulega põlema.

Sisseehitatud patareid

Sisseehitatud patareid tagab hädaabikõne süsteemi (eCall) töövalmiduse veel mõneks ajaks ka siis, kui 12 V aku on lahti ühendatud või see ei anna enam voolu.

Kui sisseehitatud patareid läheb rikki või tühjeneb, ilmub näidikuploki ekraanile sellekohane teade. Viige auto asjatundlikusse autoteenindusse ning laske patareid uuega asendada.

Andmete edastamine >>> lk 348

Hädaabikõne ajal edastatakse seadusega nõutavad andmed häirekeskusele, et oleks võimalik kindlaks määrata, millised abinõud on vaja kasutusele võtta.

Auto asukohta andmeid salvestatakse pidevalt üle. See tähendab, et auto asukohta ei jälgita pidevalt.

Hädaabikõnega seotud andmeid töödeldakse ainult hädaabikõne süsteemi (eCall) nõuetekohase töö tagamiseks. Süsteem kustutab kõnega seotud andmed automaatselt mõni tund pärast kõne alustamist.

Edastatavate andmete hulka kuuluvad:

- auto asukoht hädaabikõne alustamise hetkel,
- auto VIN-kood,
- auto ja selle jõuallika tüüp,
- kõne alustamise meetod (automaatne või käsitsi),
- kõne tüüp,
- auto sõidusuund hädaabikõne alustamise hetkel,
- avariitoomimise aeg,
- hinnanguline autos viibijate arv.

Olukorrad, milles hädaabikõne teenuse kasutusvõimalused võivad olla piiratud

- Asute piirkonnas, kus mobiililevi ja GPS-signaali vastuvõtt on väga halb või puudub, näiteks tunnelis, kõrghoonete vahel, garaažis, maa-aluses parklas, mägedes või orgudes.
- Hädaabikõne jaoks vajalikud auto osad on kahjustatud või ei saa piisavalt toitevoolu.

¹⁾ See teenus on saadaval ainult teatud riikides.

- Osades riikides pole hädaabikõne teenust võimalik kasutada ning sõltuvalt auto asukohast ei pruugi LED-hoiatustuled normaalselt töötada ja eri tüüpi kõned võivad toimuda häiretega.

Tehnoabikõne¹⁾

Selle kõnega saate auto tehnilise rikke korral küsida abi otse spetsialistilt.

Paralleelselt telefonikõnega edastatakse ka mõningaid sõiduki andmeid, nt teie asukoha andmed.

Infokõne¹⁾

Kui vajutate infokõne lülitit, helistatakse SEAT. S.A. klienditeenindusse.

Märkus

- Tehnoabi- ja infokõnedega võivad kaasneda lisakulud teie telefoniarvel.
- Seadusega nõutava hädaabikõne süsteemi (eCall) töö võib olla piiratud, kui autosse on ostujärgselt paigaldatud originaalist erinev info- ja meelelahutussüsteem.

Märkus

Sõltuvalt mudeliversioonist võib 2G/3G-võrku sulgemise tõttu ühenduse loomisel häirekeskusega esineda viivitusi.

¹⁾ See teenus on saadaval ainult teatud riikides.